

Sygn. akt III AUa 430/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSO del. Tomasz Korzeń (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2012 r. w Szczecinie

sprawy Z. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 marca 2012 r. sygn. akt VI U 1241/10

oddala apelację.

III AUa 430/12 UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2010 roku, znak E - (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpatrzeniu wniosku Z. B. z dnia 29 lipca 2010 roku, odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury wskutek zmiany podstawy wymiaru.

Z. B. wniósł odwołanie, domagając się przeliczenia emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w latach 1968-1987.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, iż na podstawie art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie tylko w takim przypadku, gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Na gruncie powyższego organ wskazał, że wnioskodawca ma ustaloną podstawę wymiaru emerytury w wysokości odpowiadającej podstawie wymiaru pobieranej wcześniej renty (na podstawie 5 lat kalendarzowych od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r.), bowiem przy takim wyliczeniu wskaźnik podstawy wymiaru wynosi 136,50

% Organ wyjaśnił, że w dniu 29 lipca 2010 r. wnioskodawca złożył w oddziale wnioski o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury na podstawie przedłożonej dokumentacji w postaci legitymacji ubezpieczeniowej oraz kart wynagrodzeń, list płac i angaży z Przedsiębiorstwa (...) w S. za lata 1979 i 1985-1994. Organ rentowy rozpoznając ten wniosek dokonał obliczenia wskaźników- wysokości podstawy wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń wskazanych: w zaświadczeniu o zatrudnieniu z 22 listopada 1994 r. (za lata 1980-1984; k. 12 pl. I akt rentowych; w przedłożonej dokumentacji płacowej (lata 1976-1979, 1985-1988, 1990-1993 i 1994), oraz kwot minimalnego wynagrodzenia, za okresy zatrudnienia, za które nie zostały udokumentowane wynagrodzenia, tj. za okresy od 1.08.1964 r. do 12.08.1964 r., od 8.09.1964 r. do 31.12.1964 r., od 1.01.1965 r. do 31.08.1965 t., od 3.11.196" r. do 31.12.1967 r., lata 1968-1975, okresy od 1.01.1976 r. do 31.07.1976 r., od 18.04.1988 r. do 6.06.1988 r., od 6.10.1988 r. do 31.12.1988 t.. od 1.01.1989 r. do 21.04.1989 r., od 1.06.1089 r. do 1.09.1989 r. i od 15.05.1993 r. do 17.11.1993 r. Wskaźniki wymiaru wynoszą przy takich wartościach: z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym złożono wniosek o emeryturę, tj. z lat 1981-1990-96,92 %, z 10 kolejnych lat kalendarzowych, poprzedzających wniosek o ponowne ustalenie emerytury, tj. z lat 1990-1999-32,04%, z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1968-1972, 1977-1987 1990-1993 - 85,12 %. Wskaźniki te są zatem niższe od poprzednio ustalonego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wyliczonego z 5 lat kalendarzowych, tj. z lat 1980-1984 wynoszącego 136,50 %. Organ rentowy- wyjaśnił, że nie uwzględnił do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenia wskazanego w legitymacji ubezpieczeniowej za lata 1975-1976, ponieważ podano łączną wysokość wynagrodzenia za lata 1975-1976, brak jest natomiast wyszczególnienia, w jakiej kwocie wypłacono wynagrodzenie za rok 1975, a w jakiej za rok 1976. W uzupełnieniu pisma organ rentowy poinformował także, że wskaźnik podstawy emerytury wyliczony na podstawie wynagrodzeń z lat 1990-1999 wynosi 35,18 %, a więc jest niższy od wskaźnika obecnie przyjętego do naliczenia emerytury. W toku procesu ubezpieczony domagał się uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury wynagrodzeń z lat 1967-1987, w tym na podstawie wynagrodzeń z lat 1975 i 1976, których wysokość wskazano w legitymacji ubezpieczeniowej.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 12 marca 2012 r. w sprawie VI U 1241/10 oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że decyzją z dnia 30 grudnia 1994 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury inwalidzkiej III grupy inwalidów od dnia 13 grudnia 1994 r. Do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto - zgodnie z przedłożonym zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 22 listopada 1994 r. - wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 5 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty obliczony na podstawie wynagrodzeń z ww. okresu wyniósł 136,50 %. Wnioskodawca od dnia 13 sierpnia 2001 r., na mocy decyzji z dnia 9 sierpnia 2001 r., otrzymuje emeryturę. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto - jako najkorzystniejszą podstawę wymiaru renty ze wskaźnikiem wartości podstawy wymiaru - 136,50 %. W dniu 29 lipca 2010 r. wnioskodawca złożył w Oddziale ZUS-u w S. wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury na podstawie przedłożonej dokumentacji w postaci legitymacji ubezpieczeniowej oraz kart wynagrodzeń, list płac i angaży z Przedsiębiorstwa (...) w S. za lata 1979 i 1985-1994. Organ rentowy rozpoznając ten wniosek dokonał obliczenia wskaźników wysokości podstawy wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń wskazanych: w zaświadczeniu o zatrudnieniu z 22 listopada 1994 r. (za lata 1980-1984; k. 12 pl. I akt rentowych), w przedłożonej dokumentacji płacowej (lata 1976-1979, 1985-1988, 1990-1993 i 1994) oraz kwot minimalnego wynagrodzenia, za okresy zatrudnienia, za które nie zostały udokumentowane wynagrodzenia, tj. za okresy od 1.08.1964 r. do 12.08.1964 r., od 8.09.1964 r. do 31.12.1964 r., od 1.01.1965 r. do 31.08.1965 r., od 3.11.1967 r. do 31.12.1967 r., lata 1968-1975, okresy od 1.01.1976 r. do 31.07.1976 r., od 18.04.1988 r. do 6.06.1988 r., od 6.10.1988 r. do 31.12.1988 r., od 1.01.1989 r. do 21.04.1989 r, od 1.06.1089 r. do 1.09.1989 r. i od 15.05.1993 r. do 17.11.1993 r. Wskaźniki wymiaru wyniosły przy takich wartościach: z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym złożono wniosek o emeryturę, tj. z lat 1981-1990- 96,92 %, z 10 kolejnych lat kalendarzowych, poprzedzających wniosek o ponowne ustalenie emerytury, tj. z lat 1990-1999-32,04 %, z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1968-1972, 1977-1987 1990-1993 - 85,12 %. W okresie od 3 listopada 1967 r. do 31 lipca 1976 r. ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S.. W okresie od 3 listopada 1967 r.

do dnia 31 grudnia 1972 r. ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1500 zł oraz dodatki zgodnie z Protokołem nr (...) Ministra Żeglugi z dnia 10 marca 1966 r. Od dnia 1 stycznia 1973 r. wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawcy wzrosło do 1700 zł; pozostałe warunki wynagradzania pozostały bez zmian. Od dnia 1 lipca 1974 r. ubezpieczonemu przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 2.000 zł miesięcznie oraz premia regulaminowa. Natomiast od dnia 1 lipca 1975 r. wynagrodzenie zasadnicze opiewało na kwotę 2.500 zł miesięcznie. Przy przyjęciu płacy zasadniczej, zarobki wnioskodawcy w 1973 r. wyniosły 20.400 zł, w 1974 r. ubezpieczony zarobił 22.200 zł, a w pierwszych siedmiu miesiącach 1975 r. – co najmniej 14.000 zł. Z kolei od 1 sierpnia 1975 r. do 31 lipca 1976 r., przy przyjęciu wszystkich składników wynagrodzenia, ubezpieczony zarobił 108.220,70 zł - średnio 9.018,70 zł na miesiąc - w tym 45.091,90 zł przez 5 miesięcy 1975 r., a 63.128,80 zł przez 7 miesięcy 1976 r. Od 2 sierpnia 1976 r. do dnia 12 grudnia 1994 r. Z. B. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w S.. Jego wynagrodzenie wynosiło: od dnia 2 sierpnia 1976 r. - 1600 zł płacy zasadniczej, powiększonej o part w wysokości 0,25, dodatek za pracę na morzu (44 zł), premię wg zasad określonych w Załączniku Nr (...) (...) dla R. Morskich z dnia 17 stycznia 1975 r. (przy zamustrowania na statkach transportowych), dodatek dewizowy wg stref pływania zgodnie z Protokołem dodatkowym nr 5 z dnia 21 października 1975 r. do UZP dla R. Morskich Nr (...)z dnia 17 stycznia 1975 r., ekwiwalent pieniężny za deputat rybny (160 zł), od dnia 15 lipca 1977 r. 1.900 zł płacy zasadniczej powiększonej o procent partu i dodatek dobowy - liczone zgodnie z UZP - premię wg zasad określonych w Załączniku Nr (...)UZP dla R. Morskich z dnia 17 stycznia 1975 r. (przy zamustrowania na statkach transportowych), dodatek dewizowy wg stref pływania zgodnie z Protokołem dodatkowym nr(...)z dnia 21 października 1975 r. do UZP dla R. Morskich Nr(...) z dnia 17 stycznia 1975 r., oraz ekwiwalent za deputat rybny (160 zł). Wynagrodzenie ubezpieczonego wyniosło: w 1979 r. - 110.698 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 92.970 zł oraz dodatek dobowy w wysokości 12.064 zł, od którego potrącana była składka na ubezpieczenie społeczne i wynagrodzenie za dni wolne w wysokości 5.664 zł); w 1980 r. - 107.140 zł; w 1981 r. - 139.025 zł; w 1982 r. - 195.447 zł; w 1983 r. - 208.280 zł; w 1984 r. - 250.708 zł; w 1985 r. - 288.923 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 92.970 zł oraz kwotę 630 zł wynagrodzenia za pracę w nocy w grudniu 1985 r., kwotę 35.059 zł stanowiącą wynagrodzenie z tytułu dni wolnych, oraz kwotę 2.071 zł partu za rejs od 12 do 31 grudnia 1985 r.); w 1986 r. - 287.371 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 269.509 zł oraz wynagrodzenia za prace w nocy w kwietniu, czerwcu i grudniu 1986 r. oraz wynagrodzenie w wysokości 16.002 zł za dni wolne, nie uwzględnia natomiast strawnego i ekwiwalentu za pranie odzieży oraz kwot po 6.000 zł wypłaconych z funduszu nie podlegającego oskładkowaniu); w 1987 r. - 409.576 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 352.499 zł oraz wynagrodzenie za pracę w nocy w kwocie 1080 zł, wynagrodzenie za dni wolne w wysokości 6.872 zł za maj, 13.745 zł za czerwiec i 5.371 zł za grudzień, a nadto oskładkowane premie za październik i listopad w wysokości 30.000 zł; nie zawiera strawnego); w 1988 r. - 81.186 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 63.999 zł, a nadto 17.187 zł z tytułu wynagrodzenia za dni wolne w styczniu); w 1990 r. - 16.735.314 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 14.148.794 zł a nadto kwotę 214.880 zł z tytułu wynagrodzenia za kwiecień (od kwoty nieujętego dodatku dobowego 271.440 zł i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe w kwocie 800 zł odjęto kwotę 57.360 zł), kwotę 2.369.880 zł tytułem dodatku dobowego za pozostałe miesiące, 160 zł za godziny nocne w sierpniu oraz 1600 zł z tytułu oskładkowanej premii wypłaconej w grudniu); w 1991 r. - 16.992.280 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 14.940.370 zł a nadto kwotę 2.051.910 zł, na którą składa się: kwota 741.240 zł tytułem dodatku dobowego za styczeń, luty i marzec, kwota 1.310.670 zł tytułem wynagrodzenia -za dni wolne w marcu, kwietniu i maju oraz oskładkowane premie przyznawane przez kapitana statku za prace na statku); w 1992 r. - 29.134.100 zł (kwota ta uwzględnia zarobki wcześniej uznane przez ZUS 26.898.500 zł oraz kwotę 2.235.600 zł na którą składa się: kwota 2.177.000 zł tytułem wynagrodzenia za dni wolne w październiku i listopadzie, kwota 58.600 zł tytułem oskładkowanych premii wypłaconych w styczniu i lipcu oraz kwota 753.600 zł wypłacona w styczniu 1993 r., a dotycząca wynagrodzenia za 9 dni wolnych w grudniu 1992 r. w ogóle nie ujęta ani za 1992 r. ani za 1993 r. przez pracownika ZUS). Od dnia 14 kwietnia 1988 r. do dnia 1 lutego 1990 r. i od 17 maja 1994 r. do 18 stycznia 1994 r. ubezpieczony pozostawał na urlopie bezpłatnym. Przy ustalonych jak wyżej zarobkach ubezpieczonego, wskaźniki podstawy wymiaru wyniosłyby: przy przyjęciu zarobków z 20 najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia (1968, 1969, 1971, 1972, 1976, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1990, 1991, 1992, 1993) - 101,16 %; przy przyjęciu 10 kolejnych lat kalendarzowych (1981-1990) wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę, tj. z lat 1981-2000 - 103,11 %; przy przyjęciu 10 kolejnych lat kalendarzowych (1990-1999 r.) wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych

poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury, tj. z lat 1990-2009 (wniosek o przeliczenie zgłoszony w 2010 r.) - 41,53 %. Wskaźniki te są niższe niż wskaźnik ustalony na podstawie zarobków z lat 1980-1984, przyjętych do ustalenia wysokości podstawy wymiaru renty (136,50 %).

W świetle takich ustaleń Sąd Okręgowy zważył, iż kwestią sporną było żądanie ubezpieczonego przeliczenia wysokości przysługującej mu emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń z lat 1968-1987. Możliwość dokonania przeliczenia świadczenia z uwzględnieniem innej podstawy wymiaru daje art. 111 ust. 1 ustawy- z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1277). Zgodnie z tym przepisem wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176, 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, obliczony na zasadach określonych w art. 15 mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia. Szczegółowy tryb postępowania w sprawach ustalania prawa do świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r. nr 10, poz. 49 ze zm.). Stosownie do § 10 ust. 1 wskazanego rozporządzenia osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy zatrudnienia uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość. Przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym nie mają natomiast zastosowania w postępowaniu sądowym. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Zgodnie z normą prawną wyrażoną w treści art. 233 k.p.c. - sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie, które szeroko rozważa powyższe zagadnienie przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, a także regułami logicznego myślenia. Według nich Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Orzekający w niniejszej sprawie Sąd miał na względzie, że również w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje ogólna reguła procesu, że powód (ubezpieczony) powinien udowodniać słuszność swych twierdzeń w zakresie zgłoszonego żądania. Poza sporem w niniejszej sprawie pozostawał fakt, iż ubezpieczony w spornym okresie (a zatem w latach 1968-1987) był zatrudniony kolejno w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S. (od 3 listopada. 1967 r. do 31 lipca, 1976 r.) oraz w Przedsiębiorstwie (...) w S. (w okresie od 1985 r. do 1994 r.). Sporną pozostawała natomiast kwestia czy przyznana ubezpieczonemu emerytura może zostać wyliczona z uwzględnieniem w podstawie wymiaru świadczenia wynagrodzeń uzyskiwanych przez wnioskodawcę w ww. zakładach pracy, niezależnie od uznanego już okresu od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r. Organ rentowy podkreślił, że ww. okres 5 lat z ostatnich 14 lat poprzedzających rok przyznania ubezpieczonemu renty (pobieranej przed przyznaniem mu prawa do emerytury), został przyjęty przez ZUS z uwagi na najkorzystniejszy wskaźnik wymiaru świadczenia. Jednocześnie, organ rentowy wskazał, że wskaźniki obliczone na podstawie wynagrodzeń z innych okresów (w sposób wynikający z art. 111 ustawy emerytalnej), są mniej korzystne dla ubezpieczonego. Z. B. uważał jednak, że przy przyjęciu zaoferowanych przez niego dowodów w postaci legitymacji ubezpieczeniowej (zawierającej wysokość zarobków w latach 1975-1976) oraz dokumentów płacowych z czasów zatrudnienia w T., da się ustalić wyższe zarobki niż przyjęte przez ZUS do swych obliczeń, a w konsekwencji, przy wybraniu najkorzystniejszych lat, wzrośnie wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia pobieranego przez ubezpieczonego. Odnosząc się w pierwszej kolejności do okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w S. (od 3 listopada 1967 r. do 31 lipca 1976 r.), wskazać należy, że Sąd dysponował zarówno angażami z ww. okresu (nadesłanymi przez składnicę akt) jak i legitymacją ubezpieczeniową przedłożoną przez wnioskodawcę. Autentyczność wymienionych

wyżej dokumentów nie była w sprawie kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu, stąd też Sąd uznał je za w pełni wiarygodne. Z dokumentów tych wynika, że w okresie od 3 listopada 1967 r. do dnia 31 grudnia 1972 r. ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1500 zł oraz dodatki zgodnie z P. nr (...) Ministra Żeglugi z dnia 10 marca 1966 r., od dnia 1 stycznia 1973 r. wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawcy wzrosło do 1700 zł (pozostałe warunki wynagradzania pozostały bez zmian), od dnia 1 lipca 1974 r. ubezpieczonemu przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 2.000 zł miesięcznie oraz premia regulaminowa, natomiast od dnia 1 lipca 1975 r. wynagrodzenie zasadnicze Z. B. opiewało na kwotę 2.500 zł miesięcznie. Jednocześnie Sąd nie dysponował jakimikolwiek dokumentami pozwalającymi ustalić konkretną wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego (pełnego) w latach 1967-1974, a odnośnie okresu 1975/1976 wskazano w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy jedynie łączne wynagrodzenie ubezpieczonego w okresie 12 miesięcy przypadających od 1 sierpnia 1975 r. do 31 lipca 1976 r. Ustalając na podstawie ww. dokumentów wysokość minimalnego wynagrodzenia, wnioskodawcy w spornym okresie Sąd stwierdził, że przy przyjęciu jedynie płacy zasadniczej, zarobki wnioskodawcy w 1973 r. wyniosły 20.400 zł (1.700 zł x 12), w 1974 r. - 22.200 zł (1700 zł x 6 miesięcy + 2000 zł x 6 miesięcy), a od stycznia do 31 lipca 1975 r. - 14.000 zł (2.000 zł x 7 miesięcy). Z kolei od 1 sierpnia 1975 r. do 31 lipca 1976 r., przy przyjęciu - na podstawie wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej - wszystkich składników wynagrodzenia, ubezpieczony zarobił 108.220,70 zł, co daje średnio 9.018,70 zł na miesiąc. Mnożąc ww. średnie wynagrodzenie przez 5 miesięcy roku 1975 (od 1 sierpnia do 31 grudnia), wynagrodzenie to wyniosło 45.091,90 zł. Natomiast po pomnożeniu ww. średniego miesięcznego wynagrodzenia przez 7 miesięcy 1976 r. otrzymano kwotę 63.128,80 zł. W ocenie Sądu Okręgowego przedłożenie przez ubezpieczonego autentycznej - co nie budzi wątpliwości Sądu - legitymacji ubezpieczonej, zawierającej wpisy w przedmiocie wysokości wynagrodzenia w latach 1975-1976, nie może zostać zdyskwalifikowane tylko z tej przyczyny, że wpis w książeczce obejmuje okres na przełomie lat kalendarzowych. Z legitymacji tej wynika bowiem średnie miesięczne wynagrodzenie, które mogło stanowić podstawę obliczeń wynagrodzeń za lata 1975 i 1976 (odrębnie). Wątpliwości Sądu nie budzi przy tym wysokość zarobków wskazanych w legitymacji ubezpieczeniowej. Ich wysokość nie była także kwestionowana przez ZUS. Tym samym, w ocenie Sądu przedłożona przez ubezpieczonego legitymacja ubezpieczeniowa jest dokumentem spełniającym wszelkie wymagania określone w § 20 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a zamieszczone w mej zaświadczenie zakładu pracy o stosunku pracy ubezpieczonego i wysokości zarobków w latach 1975/1976 jest w pełni wiarygodne. Z kolei za okres pracy ubezpieczonego w T. Sąd dysponował zarówno zaświadczeniem Rp-7 (za lata 1980-1984), jak i dokumentacją płacową odnośnie pozostałego okresu (w szczególności kartami wynagrodzeń). Nadto Sąd przesłuchał w charakterze świadków H. G. i H. C., które w spornym okresie pracowały w dziale Płac T. i potrafiły wyjaśnić poszczególne zapisy w kartach wynagrodzeń wnioskodawcy. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd ocenił je jako wiarygodne. Tak samo ocenił Sąd zeznania ubezpieczonego oraz przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków - osób obcych dla wnioskodawcy, nie mających żadnego interesu w tym by zeznawać w niniejszym postępowaniu nieprawdę, narażając się jednocześnie na odpowiedzialność karną. Na podstawie ww. dowodów Sąd przyjął bezsporne kwoty wynagrodzenia ubezpieczonego wynikające z kart wynagrodzeń i przyjęte przez ZUS we wcześniejszych wyliczeniach, uzupełniając je o część należności nieuznanych przez organ rentowy (przekreślonych na kartach wynagrodzeń przez pracownika ZUS jako wątpliwych), a podlegających - jak wynika z zeznań świadków - wliczeniu do wynagrodzenia brutto Z. B. i oskładkowaniu. Na podstawie zeznań ww. świadków Sąd przyjął wynagrodzenia za pracę w nocy i w dni wolne, kwoty tzw. „partu” oraz premie, od których odprowadzano składki na ubezpieczenia społeczne. Sąd nie uznał natomiast ekwiwalentu za odzież roboczą i „strawnego” (bowiem te składniki wynagrodzenia nie stanowiły podstawy wymiaru składek) oraz wszystkich innych kwot, przy których brakowało oznaczenia składnika i których nie potrafiły wyjaśnić pracownicy zatrudnione w dziale Płac T. oraz sam ubezpieczony. Na podstawie tak ustalonych wynagrodzeń, Sąd zobowiązał pełnomocnika ZUS do wyliczenia najkorzystniejszego wariantu emerytury wnioskodawcy przy przyjęciu, że jego wynagrodzenie wynosiło za: 1979 r. łącznie 110,698 zł (przyjęta dotychczas kwota 92.970 plus kwota 12.064 zł z tytułu dodatku dobowego i kwota 5664 zł tytułem wynagrodzenia za dni wolne - skreślone przez pracownika ZUS), 1985 r. łącznie 288.923 zł (przyjęta dotychczas kwota 251.163 zł plus kwota 37.760 zł, na którą składa się: kwota 630 zł z tytułu wynagrodzenia za godziny nocne za grudzień (stąd literka „n”), kwota 2071 zł z tytułu partu za rejs od 12 do 31 grudnia 1985 r. (stąd literka „p”) oraz wynagrodzenie za dni wolne (wpisane w rubryce „ekwiwalent

za odzież roboczą") za okres od maja do lipca i od września do października w kwocie 35.059 zł skreślone przez pracownika ZUS), 1986 r. łącznie 287.371 zł (przyjęta dotychczas kwota 269.509 zł plus kwota 17.862 zł, na którą składa się: kwota 1860 zł z tytułu wynagrodzenia za godziny nocne w kwietniu, czerwcu i grudniu (stąd literka „n”) oraz kwota 16.002 zł z tytułu wynagrodzenia za dni wolne w sierpniu i wrześniu - skreślone przez pracownika ZUS), 1987 r. łącznie 409.576 zł (przyjęta dotychczas kwota 352.499 zł plus kwota 27.077 zł, na którą składa się: kwota 1089 zł z tytułu wynagrodzenia za godziny nocne w styczniu (stąd literka „n”), kwota 25.988 zł z tytułu wynagrodzenia za dni wolne w maju, czerwcu i grudniu oraz kwota 30.000 zł z tytułu oskładkowanych premii przyznawanych przez kapitana statku za prace na statku - skreślone przez pracownika ZUS), 1988 r. łącznie 81.186 zł (przyjęta dotychczas kwota 63.999 zł plus kwota 17.18~ zł z tytułu wynagrodzenia za dni wolne w styczniu skreślona przez pracownika ZUS), 1990 r. - łącznie 16.735.314 zł (przyjęta dotychczas kwota 14.148.794 zł plus kwota 2.586.520 zł z tytułu wynagrodzenia za kwiecień (od kwoty nieujętego dodatku dobowego 271.440 zł i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe w kwocie 800 zł odjęto kwotę 57.360 zł), kwota 2.369.880 zł tytułem dodatku dobowego za pozostałe miesiące, 160 zł za godziny nocne w sierpniu oraz kwota 1600 zł z tytułu oskładkowanej premii wypłaconej w grudniu - skreślona przez pracownika ZUS), 1991 r. łącznie 6.992.280 zł - (przyjęta dotychczas kwota 14.940.370 zł plus kwota 2.051.910 zł, na którą składa się: kwota 741.240 zł tytułem dodatku dobowego za styczeń, luty i marzec, kwota 1.310.670 zł tytułem wynagrodzenia za dni wolne w marcu, kwietniu i maju oraz kwoty z tytułu oskładkowanych premii przyznawanych przez kapitana statku za prace na statku - skreślone przez pracownika ZUS), 1992 r. łącznie 29.134.100 zł (przyjęta dotychczas kwota 26.898.500 zł plus kwota 2.235.600 zł, na którą składa się: kwota 2.177.000 zł tytułem wynagrodzenia za dni wolne w październiku i listopadzie, kwota 58.600 zł tytułem oskładkowanych premii wypłaconych w styczniu i lipcu oraz kwota 753.600 zł wypłacona w styczniu 1993 r., a dotycząca wynagrodzenia za 9 dni wolnych w grudniu 1992 r. w ogóle nie ujęta ani za 1992 r. ani za 1993 r. przez pracownika ZUS). Organ rentowy dokonał obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w czterech wariantach. Przy uwzględnieniu najkorzystniejszych dla ubezpieczonego 20 lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu wskaźnik wyniósł 101,16 %, przy przyjęciu 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z 20 ostatnich lat kalendarzowych poprzedzających rok złożenia wniosku o rentę - 123,13 %, przy uwzględnieniu wynagrodzeń z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę - 103,11%, natomiast przy przyjęciu 10 kolejnych lat kalendarzowych poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o przeliczenie emerytury - 41,53%. Sąd nie miał podstaw do tego, by zakwestionować prawidłowość dokonanych przez organ rentowy obliczeń. Wysokości przyjętych kwot wynagrodzenia nie zakwestionował również Z. B.. Mając na uwadze powyższe, Sąd nie znalazł podstaw do tego, by celem obliczenia emerytury powołać dowód z opinii biegłego sądowego. Zadaniem biegłego sądowego jest dokonanie obliczeń wymagających specjalistycznej wiedzy z zakresu rachunkowości w przypadkach wątpliwości i rozbieżności co do podstawy wymiaru składek za poszczególne, uwzględniane przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia (wskaźnika wysokości podstawy wymiaru) okresy. W przypadku braku takich wątpliwości, nie ma podstaw do tego, by wysokość emerytury obliczał biegły sądowy. Ponieważ wskaźniki wysokości podstawy wymiaru ustalone jak wyżej wynoszą mniej od dotychczasowego (136,50 %), niedopuszczalne było przeliczenie emerytury wnioskodawcy na podstawie art. 111 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd uznał przy tym, że ZUS prawidłowo obliczył wskaźnik podstawy wymiaru z lat 1980-1986 (co nie było kwestionowane przez wnioskodawcę) oraz właściwie zastosował art. 7 ust. 4 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) z dnia 17 października 1991 r. przyjmując w decyzji z dnia 30 grudnia 1994 r. do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia ww. wynagrodzenie z 5 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 14 lat kalendarzowych. Stosownie bowiem do powołanego przepisu, w brzmieniu obowiązującym na dzień złożenia przez ubezpieczonego wniosku o rentę (6.12.1994 r.), podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowiła ustalona w sposób określony w ust. 5 i 6, z uwzględnieniem art. 8 i 9, przeciętna, zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie: kolejnych 3 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1992 r., z zastrzeżeniem ust. 3 i 4; kolejnych 4 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 13 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1993 r., z zastrzeżeniem ust. 3 i 4; kolejnych 5 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 14 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1994 r., przy czym okres ostatnich lat kalendarzowych liczone wstecz od roku, w którym zgłoszono wniosek

o emeryturę lub rentę. Tym samym, słusznie organ rentowy przyjął przy ustalaniu podstaw wymiaru renty okres od 1980 r. i nie było obecnie podstaw by dokonywać wnioskodawcy przeliczenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu zarobków od roku 1979 r. Jako podstawę formalnoprawną rozstrzygnięcia wskazał Sąd art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył ubezpieczony. Wniósł o zmianę wyroku i przeliczenie świadczenia przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 128%.

Podniósł, iż pierwotna wysokość renty winna zostać ustalona według wskaźnika z 3 kolejnych lat kalendarzowych (1982-84) z ostatniego 12-lecia, a więc z lat 1982-93, stosownie do ustawy o zaopatrzeniu pracowników i ich rodzin, a nie ustawy rewaloryzacyjnej. Przyjmując kolejne trzy lata (1982r.-1984r.) z ostatnich 12 lat kalendarzowych (1982-1993) wskaźnik wysokości wyniósłby 128%. Podniósł, iż ustawa z dnia 17-10-1991r. (Dz.U. nr 104 poz.450) - art. 47, straciła moc z dniem 31-12-1993r. Składając wniosek o rentę inwalidzką w dniu 06-12-1994r. nie mógł być objęty powyższą ustawą.

Organ rentowy nie ustosunkował się do apelacji.

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne.

W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (tak Sąd najwyższy w postanowieniu z dnia 13 maja 1999 roku w sprawie II UZ 52/99; OSNP 2000/15/601). Tym samym przedmiotem rozpoznania w sprawie mogły być jedynie prawidłowość decyzji o odmowie przeliczenia emerytury.

Ubezpieczony nie kwestionuje w apelacji ustaleń Sądu I instancji co do przyjętych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w poszczególnych latach, jak i ustalonych wskaźników rocznych.

Zasadnie Sąd Okręgowy uznał, iż nie zachodzi podstawa do przeliczenia świadczenia w trybie art. 111 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczony podnosi, iż organ rentowy nieprawidłowo ustalił wysokość renty przyznanej mu w 1994 r., wskazując, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru winien być ustalony z lat 1982-84. W istocie domaga się więc przeliczenia w trybie art. 111 ust. 1 pkt. 1 ustawy. Zgodnie z jego treścią wysokość renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia.

Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, iż pierwotna wysokość renty została ustalona prawidłowo z 5 kolejnych lat z 14 lat poprzedzających złożenie wniosku o rentę. Brak jest podstaw prawnych do przyjmowania, iż wysokość renty winna być ustalana z 3 kolejnych lat z ostatnich 12 lat.

Ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) stanowiła w art. 16 ust. 2, iż do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty przyjmuje się, z zastrzeżeniem art. 16¹, wynagrodzenie wypłacone pracownikowi za okres: 1) ostatnich czterech kwartałów kalendarzowych albo 2) kolejnych 3 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat kalendarzowych, licząc wstecz od roku (kwartału), w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę.

Przepis ten jednak nie miał zastosowania do ubezpieczonego, albowiem w okresie składania wniosku o rentę obowiązywała ustawa z dnia 7 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur

i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Stanowiła w art. 7 ust.1 pkt. 3, że POCZ@KON@podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 5 i 6, z uwzględnieniem art. 8 i 9, przeciętna, zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie kolejnych 5 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 14 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1994 r.

Wskazywany przez ubezpieczonego art. 47 ustawy rewaloryzacyjnej, zgodnie z którym ustawa traci moc z dniem 31 grudnia 1993 r., mógłby stanowić podstawę stosowania ustawy o zaopatrzeniu pracowników i ich rodzin, gdyby nie został uchylony z dniem 22 grudnia 1993 r. na mocy art. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 2 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U.1993.127.583).

Tym samym nie zachodzi podstawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy, albowiem prawidłowo przyjęto zarobki z 5 kolejnych lat kalendarzowych z 14 lat poprzedzających złożenie wniosku o rentę (1980-1993). Brak jest podstaw do przyjmowania, iż okres ten winien być liczony od 1979r. Prawidłowo także Sąd Okręgowy uznał, iż brak jest podstaw do przyjmowania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (art. 111 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy). .

W tym stanie rzeczy, wobec nie stwierdzenia branej pod uwagę z urzędu nieważności postępowania, stosownie do treści art. 385 KPC, apelację należało oddalić.

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSO (del.) Tomasz Korzeń